

ผลของโปรแกรมพัฒนาเชิงบวกต่อทัศนคติเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ ก่อนวัยอันควร การรับรู้ความสามารถตนเอง และความตั้งใจ ในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ ในวัยรุ่นตอนต้น

สุวรรณา คิวมหาสอน พย.ม.* รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์** พรนภา หอมสินธุ์***

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบสองกลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาเชิงบวกต่อทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การรับรู้ความสามารถตนเอง และความตั้งใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นตอนต้น กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 2 แห่ง แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 แห่ง และกลุ่มควบคุม 1 แห่ง กลุ่มละ 33 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมพัฒนาเยาวชนเชิงบวก ที่ประกอบด้วยกิจกรรม 5 ชุดๆ ละ 60 นาที นาน 5 สัปดาห์ ซึ่งประกอบด้วย การเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย และการให้ความรู้โดยเพื่อน เช่น การสาธิต การเล่าเรื่อง การฝึกทักษะ เน้นการสร้างบรรยากาศเชิงบวกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดการทำกิจกรรม ในขณะที่กลุ่มควบคุมได้รับการเรียนการสอนตามปกติ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Dependent t-test และ Independent t-test ผลการศึกษาพบว่าภายหลังการทดลองกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมอิทธิพลทางสังคมมีทัศนคติต่อการหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ($p < .05$) การรับรู้ความสามารถตนเอง ($p < .001$) และความตั้งใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ ($p < .05$) มากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษา มีข้อเสนอแนะว่า กิจกรรมการสร้างบรรยากาศเชิงบวกผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และการให้ความรู้โดยเพื่อน สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การรับรู้ความสามารถตนเอง และความตั้งใจต่อการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ได้

คำสำคัญ : พัฒนาเยาวชนเชิงบวก วัยรุ่นตอนต้น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

* โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองหัวแรด อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

** ผู้เขียนหลัก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

*** คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Effects of Positive Development Program on Attitudes Toward Premarital Sex, Perceived Self-Efficacy, and Intention to Refuse Premarital Sex Among Early Adolescents

Suwanna Duangmahasorn M.N.S.* Rungrat Srisuriyawet Ph.D**

Pornnapa Homsin Ph.D***

Abstract

This quasi - experimental study with nonequivalent control group pretest, posttest design aimed to examine the effects of social influence program on attitudes towards premarital sex, sexual refusal self-efficacy, and intention refuse premarital-sex among early adolescents. The participants were male and female students studying in Grade 7 at Opportunity Expansion Schools located in Bang Lamung, Chon Buri. They were randomly assigned to experimental group (n = 33) and control groups (n = 33). The intervention group received Positive Development Program consisted of five Modules of activities, each modules spend 60 minutes for 5 weeks. The module included interactive learning in small group and peer-led education such as role-plays, storytelling, and skills building. The control group received health education from normal curriculum. The data were collected by self-report questionnaires, analysed by percentage, mean, standard deviation, dependent t-test and independent t-test. The findings indicated that students with Social Influence Intervention course had statistically significant related to more attitudes towards avoiding premarital sex ($p < .05$), more sexual refusal self-efficacy ($p < .001$), and more intention to sexual refusal ($p < .05$) than students in the control group. This result suggested activities with positive atmosphere through interactive learning and peer-led education could enhance premarital sex attitudes, refusal sex self-efficacy, and intention to sexual refusal among early adolescents.

Keywords : Positive Youth Development, Early adolescents, Premarital sex

* Tambon Bannonghuarad Health Promoting Hospital, Chonburi Province

** Corresponding author, Faculty of Nursing, Burapha University,

*** Faculty of Nursing, Burapha University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นทวีความซับซ้อนและรุนแรงขึ้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรส่งผลกระทบต่อวัยรุ่นรอบครัวสังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะวัยรุ่นจะได้รับผลกระทบทั้งทางด้านร่างกายสังคมจิตใจและจิตวิญญาณอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ผลกระทบสำคัญคือการตั้งครรภ์เมื่อไม่พร้อมการทำแท้งผิดกฎหมายการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์และการสูญเสียความเจริญก้าวหน้าในอนาคตจากสถิติขององค์การอนามัยโลกในปี ค.ศ. 2003 สัดส่วนผู้หญิง 15-19 ปีทั่วโลกในหนึ่งพันคนเป็นแม่แล้ว 65 คน โดยค่าเฉลี่ยของทวีปเอเชียอยู่ที่ 56 ต่อ 1,000 คนและประเทศไทยมีสัดส่วนอยู่ที่ 70 ต่อ 1,000 คน จังหวัดชลบุรีเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาปัญหาแม่วัยรุ่นเป็นปัญหาที่รุนแรงมากขึ้นเมื่อเทียบกับเมื่อหลายปีที่ผ่านมา ในบ้านพักฉุกเฉินอำเภอบางละมุง มีแม่วัยรุ่นมากถึงร้อยละ 30 ของผู้หญิงที่มาขอพัก ข้อมูลจากโรงพยาบาลบางละมุง จังหวัดชลบุรี ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 พบว่าจำนวนแม่วัยรุ่นอายุ 15-20 ปี มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 20.8 โดยอัตราการติดเชื้อเอช ไอ วี ของแม่วัยรุ่นกลุ่มนี้เท่ากับร้อยละ 1.9 ซึ่งสูงถึง 2.5 เท่าของอัตราการติดเชื้อของหญิงตั้งครรภ์ทั่วไปทั้งประเทศซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 0.75² ตลอดเวลา 20 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันทุกภาคส่วนมุ่งเน้นการแก้ปัญหาที่เน้นความพยายามลดปัจจัยเสี่ยงเป็นหลัก อาทิเช่น การคัดกรองโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในกลุ่มนักเรียน การเฝ้าระวังอัตราการใช้สารเสพติดในเยาวชน แต่อย่างไรก็ตามปัญหาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากสถิติย้อนหลังไปตั้งแต่อดีต (พ.ศ.2503-2555) จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าแนวโน้มแม่วัยรุ่นสูงขึ้นอย่างเด่นชัด คือ กลุ่มมารดาที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ในปี 2503 พบ ร้อยละ

5.44 ในปี 2555 พบสูงขึ้นถึง สามเท่า คือร้อยละ 16.59 ในขณะเดียวกัน อายุของคุณแม่แม่วัยรุ่นก็ลดลงเรื่อยๆ โดยในปี 2555 พบคุณแม่อายุต่ำสุดเพียง 10 ปีเท่านั้น ซึ่งจากข้อมูลในกลุ่มมารดาที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เช่นเดียวกัน โดยเพิ่มจากร้อยละ 0.03 ในปี 2503 เป็นร้อยละ 0.46 ในปี 2555³

นักวิจัยในปัจจุบันจึงได้เสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาพัฒนาเด็กและเยาวชนเชิงบวกซึ่งเป็นทางเลือกใหม่ในการแก้ปัญหาเยาวชน เพราะเชื่อในศักยภาพและธรรมชาติด้านดีของเด็กและเยาวชน ทำให้เด็กและเยาวชนเข้มแข็งมีสุขภาพที่ดีในช่วงระหว่างวัยรุ่นจนถึงวัยผู้ใหญ่ เพียงแต่ทำความเข้าใจและเสนอทางเลือกใหม่ ๆ ให้เขาได้ทำกิจกรรมปลดปล่อยพลังกำลังตามวัยและทำประโยชน์เพื่อคนอื่น อันจะทำให้เขาเลิกหมกมุ่นกับตัวเองส่งเสริมในส่วนที่เป็นศักยภาพและความต้องการของเขาให้งอกงามรวมถึงการสร้างและขยายกลุ่มเพื่อนที่แวดล้อมไปด้วย “กัลยาณมิตร” ปัจจัยเสี่ยงก็จะลดลงจึงควรเร่งสร้างกลุ่มเพื่อนที่เป็นตัวอย่างที่ดี (เปรียบเสมือนเพาะพันธุ์ต้นกล้าที่แข็งแรง) เพื่อเป็นแกนนำเยาวชนท้องถิ่นและการกระจายกิจกรรมทางเลือกให้สังคมมากขึ้น “พื้นที่ดี ๆ” ในสังคมให้มากขึ้น ตลอดจนการจัดสรรพื้นที่เฉพาะที่จะให้วัยรุ่นได้ระบายพลังและการแสดงออก⁴

แนวคิดการแก้ปัญหาเยาวชนเชิงบวก (Positive Youth Development:PYD) นี้มีรากฐานจากทฤษฎีพัฒนาการเชิงระบบ (Developmental system theories) โดยแนวคิดนี้เน้นว่าผลเชิงบวกต่อสุขภาพนั้นเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้น ๆ กับบริบทที่แวดล้อม เพื่อน ครอบครัว ชุมชนและสังคม ซึ่ง รูทและบรูคกัมน์(Roth and Brooks-Gunn)⁵ ได้สรุปลักษณะที่สำคัญของแนวคิดการพัฒนาวัยรุ่นเชิงบวกไว้ 5 ด้าน คือ 1)

ความสามารถทางการศึกษา สังคม และอาชีพ (Competence) 2) ความเชื่อมั่นหรือความเป็นตัวของตัวเอง (Confidence) 3) ความสัมพันธ์กับชุมชน ครอบครัวและเพื่อน (Connectedness or bonding) 4) ยึดมั่นในหลักศีลธรรม (Character or positive value) 5) ความเอื้ออาทร และความเห็นใจ (Caring and compassion) ซึ่งจากการทบทวนงานวิจัยอย่างเป็นระบบ (Systematic review) เกี่ยวกับ PYD ได้ยืนยันว่าปัจจัยป้องกันที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการและสุขภาพทางเพศของวัยรุ่น ได้แก่ 1) สมรรถนะหรือความสามารถ (Competence) ด้านสังคม พฤติกรรม ปัญญา อารมณ์ และจริยธรรมที่ดี จะช่วยลดพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และเพิ่มการใช้การคุมกำเนิดได้ อาทิเช่น ในการศึกษาระยะยาว (longitudinal study)⁶พบว่า ถ้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี ทักษะการแก้ปัญหา สามารถควบคุมตนเองได้ มีความสามารถสื่อสารเพื่อน การสื่อสารกับคูรักเกี่ยวกับเรื่องเพศและการป้องกัน จะช่วยลดพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์วัยรุ่น และเพิ่มอัตราการใช้ยาคุมกำเนิด 2) การสร้างความสัมพันธ์ (Connectedness or bonding) ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่ ความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นกับครู ผู้ใหญ่ที่ไม่ใช่พ่อแม่ มีผลต่อการพัฒนาการของวัยรุ่น และพฤติกรรมทางเพศ⁷⁻⁸ 3) ความเชื่อมั่น (Confidence) ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับอนาคต (Belief in the future) ความเป็นตัวของตัวเอง (Self-determinant) การรับรู้ความสามารถแห่งตน (Self-efficacy) สามารถลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้⁹ และ 4) คุณลักษณะ (Character) ได้แก่ บรรทัดฐานในกลุ่มเพื่อน (Subjective norms) เกี่ยวกับเรื่องเพศและการป้องกัน รวมทั้งการเคร่งครัดในศาสนา ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา พบว่าการพัฒนาเครื่องมือวัดผลของการพัฒนาเชิงบวกโดยตรงยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจน อย่างไรก็ตาม จากหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ผ่านมา พบว่า ปัจจัยหลักสำคัญระยะสั้นที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทางเพศ ส่วนใหญ่เป็นปัจจัยที่มาจากแนวคิดทฤษฎี

ทางสังคม และจิตวิทยา ได้แก่ ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action) ทฤษฎีการวางแผน (Theory of Planned Behavior) และทฤษฎีพุทธิปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ที่เน้นอิทธิพลทางสังคมต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งมีหลักการสอดคล้องกับแนวคิดพัฒนาเชิงบวก โดยมีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่พบว่า ความตั้งใจ (Intention) เป็นตัวทำนายพฤติกรรมที่ดีที่สุดโดยปัจจัยหลักที่เป็นตัวกำหนดความตั้งใจในการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ คือ ทศนคติ (Attitude) การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคม (Perceived norm) และสมรรถนะแห่งตน (Self-efficacy) แต่ก็ไม่เสมอไป ถ้าบุคคลตั้งใจจะทำพฤติกรรมหนึ่งๆ แต่ขาดทักษะที่จำเป็นก็จะส่งผลต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมนั้นๆ ไม่สำเร็จได้¹⁰ ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาระยะยาวเกี่ยวกับความตั้งใจในการมีเพศสัมพันธ์ ในอีก 12 เดือนข้างหน้าในวัยรุ่นอเมริกัน พบว่า ทศนคติ (Attitude) การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคม (Perceived norm) และสมรรถนะแห่งตน (Self-efficacy) สามารถอธิบายความแปรปรวนของความตั้งใจได้ถึง ร้อยละ 55 และจากการศึกษาเชิงทดลอง พบว่า ทศนคติเป็นตัวกำหนดความตั้งใจมากที่สุด โดยพบว่าค่าทำนายสมการถดถอย มาตรฐาน (Standardized regression) ของ ทศนคติ (Attitude) การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคม (Perceived norm) และสมรรถนะแห่งตน (Self-efficacy) เท่ากับ .53, .22 และ .07 ตามลำดับ ดังนั้นในการศึกษานี้จึงศึกษาปัจจัยบ่งชี้ผลสำเร็จระยะสั้นของโปรแกรมพัฒนาเชิงบวกในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ได้แก่ ทศนคติ สมรรถนะแห่งตน และความตั้งใจ

จากข้อมูลเชิงประจักษ์ดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้พัฒนาโปรแกรมพัฒนาเชิงบวก (PYD) ที่เน้นการพัฒนาปัจจัยที่เป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สมรรถนะหรือความสามารถ Competence (ด้านการควบคุมอารมณ์ และการสร้างเป้าหมายของชีวิต) การสร้างความสัมพันธ์ Connectedness or bonding (การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคมเพื่อน และ การคบเพื่อน) และความเชื่อ

มัน Confidence (ทักษะการปฏิเสธ และทักษะการตัดสินใจ) ทั้งนี้อีกประกอบทั้ง 3 ดังกล่าวข้างต้นนั้นมีหลักฐานเชิงประจักษ์สนับสนุนว่าเป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพของโปรแกรมเชิงบวกต่อผลลัพธ์ด้านเพศและอนามัยเจริญพันธุ์¹¹ โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร บรรทัดฐานทางสังคมในกลุ่มเพื่อน และทักษะทางสังคมแก่วัยรุ่นตอนต้นที่กำลังศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอ.บางละมุง จ.ชลบุรี ข้อมูลข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าวัยรุ่นซึ่งอาศัยในพื้นที่อำเภอบางละมุงเป็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มเสี่ยงที่สำคัญเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นจึงความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่พยาบาลควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาทวิวิธีในการป้องกันปัญหาพฤติกรรมทางเพศในกลุ่มวัยรุ่น โดยผลของการศึกษานี้คาดว่าจะเป็แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น เพื่อป้องกันปัญหาทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ในเยาวชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การรับรู้ความสามารถตนเองและความตั้งใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นตอนต้นในระยะก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอทธิพลทางสังคมกับระยะหลังการเข้าร่วมโปรแกรมอทธิพลทางสังคม
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรการรับรู้ความสามารถของตนเองและความตั้งใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นตอนต้นระหว่างกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมอทธิพลทางสังคมกับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมอทธิพลทางสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบศึกษาสองกลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วัดผล 2 ครั้ง (The Pretest-Posttest Design with Non-Equivalent Groups)

กลุ่มตัวอย่างและวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชายและหญิงที่ศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา พ.ศ. 2555 ในโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอำเภอ บางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชลบุรี เขต 3 กระทรวงศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี จำนวน 66 คน โดยแบ่งเป็นโรงเรียนกลุ่มทดลอง 1 แห่ง (33 คน) และโรงเรียนกลุ่มควบคุม 1 แห่ง (33 คน) ที่มีบริบทและสิ่งแวดล้อมใกล้เคียงกัน คือ เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขยายโอกาส มีจำนวนนักเรียนและขนาดโรงเรียนใกล้เคียงกัน โดยในแต่ละโรงเรียนมีนักเรียนในชั้น ม.1 เพียง 1 ห้องๆ ละ 33 คน จึงใช้นักเรียนทั้งหมดในห้องเป็นกลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดตัวอย่างโดยการคำนวณค่าขนาดอิทธิพล (Effect size) จากงานวิจัยที่ผ่านมา โดยประมาณค่าขนาดอิทธิพลจากค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม คำนวณได้จากสูตรของ Glass¹² ค่าEffect size ที่ได้มีค่าเท่ากับ 1.567 ซึ่งมากกว่า 0.80 ประมาณค่าอิทธิพลขนาดใหญ่ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คนต่อกลุ่ม เพื่อป้องกันการสูญหายของกลุ่มตัวอย่างขณะศึกษา ผู้วิจัยได้เพิ่มขนาดตัวอย่างอีกร้อยละ 10 ดังนั้น จึงมีจำนวนตัวอย่างในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 33 คน

เครื่องมือในการวิจัยและคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ชุดดังรายละเอียดต่อไปนี้

ชุดที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยอายุเพศผลการเรียนที่ผ่านมาสถานภาพของบิดามารดาสัมพันธ์ภาพของครอบครัว รายได้ของครอบครัวและเวลาว่าง

ส่วนที่ 2 แบบวัดทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรดัดแปลงจากแบบวัดทัศนคติต่อเรื่องเพศของSrisuriyawet¹³ และ Jaccard et al.¹⁴ เพื่อสอบถามการรับรู้ของวัยรุ่นเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและการใช้ถุงยางอนามัยจำนวน 10 ข้อ ข้อความเชิงบวก

จำนวน 5 ข้อ ข้อความเชิงลบจำนวน 5 ข้อ มีลักษณะการวัดเป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert scale) 5 ระดับ (1 = เห็นด้วยอย่างยิ่งถึง 5 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) ผู้ที่มีคะแนนมากเป็นผู้ที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อการหลีกเลี่ยงมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรมีค่าความเชื่อมั่นในการศึกษานี้เท่ากับ 0.85

ส่วนที่ 3 แบบวัดความตั้งใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเป็นแบบวัดที่ดัดแปลงมาจากแบบวัดของ Hutchinson & Montgomery¹⁵ เพื่อสอบถามความตั้งใจในการมีเพศสัมพันธ์และวางแผนจะมีเพศสัมพันธ์ในขณะที่เป็นวัยรุ่นกำลังเรียนและการวางแผนว่าในขณะที่วัยรุ่นจะมีเพศสัมพันธ์จำนวน 3 ข้อ ลักษณะการวัดเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ (1 = เป็นไปไม่ได้เลยถึง 5 = เป็นไปได้อย่างแน่นอน) ผู้ที่มีคะแนนมากเป็นผู้ที่มีความตั้งใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรสูงมีค่าความเชื่อมั่นในการศึกษานี้เท่ากับ 0.87

ส่วนที่ 4 แบบวัดเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถตนเองในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเป็นแบบวัดที่ดัดแปลงจากแบบวัดความสามารถของตนเองเรื่องเพศของ Srisuriyawet¹³ ใช้ศึกษาในวัยรุ่นไทยทั้งเพศหญิงและชายซึ่งใช้แบบวัดต่างกันตามเงื่อนไข สถานการณ์แบบวัดนี้จะประกอบไปด้วยสถานการณ์หลักในบริบทวัยรุ่นหญิงไทย 4 ข้อ ประกอบด้วย 1) สถานการณ์ที่มีความรู้สึกลำบากใจได้ผูกมัดทางกายกับฝ่ายชาย 2) ต้องการให้เรื่องเพศเชื่อมความสัมพันธ์กับคู่รัก 3) มีการใช้เครื่องมือแอลกอฮอล์ 4) อยู่กับแฟนที่มันหมายความว่าแต่งงานด้วยรู้จักมานานซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นในการศึกษานี้เท่ากับ 0.85 สถานการณ์บริบทวัยรุ่นชายไทย 3 ข้อประกอบด้วย 1) สถานการณ์ที่แฟนของคุณพร้อมจะมีความสัมพันธ์ด้วย 2) มีการใช้เครื่องมือแอลกอฮอล์ 3) ต้องการให้เรื่องเพศเชื่อมความสัมพันธ์กับรักแรกพบซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นในการศึกษานี้เท่ากับ 0.91 ลักษณะคำตอบวัดเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ (1 = ไม่

มั่นใจเลยถึง 5 = มั่นใจมากกว่าสามารถทำได้) ผู้ที่มีคะแนนมากเป็นผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถตนเองในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์สูง

ชุดที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ คู่มือโปรแกรมอิทธิพลพัฒนาเชิงบวกคือการดำเนินกิจกรรมที่มีแบบแผนซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญ 3 ด้านคือสมรรถนะหรือความสามารถ (Competence) มีการปรับทัศนคติการสร้างความสัมพันธ์ (Connectedness or bonding) ปรับบรรทัดฐานทางสังคมและความเชื่อมั่น (Confidence) ได้แก่ ทักษะการปฏิเสธทักษะการตัดสินใจเพื่อส่งเสริมทัศนคติเชิงบวกต่อการไม่มีเพศสัมพันธ์ ปรับบรรทัดฐานทางสังคมของเพื่อนเกี่ยวกับการไม่มีเพศสัมพันธ์และพัฒนาทักษะทางสังคม ได้แก่ ทักษะการปฏิเสธทักษะการตัดสินใจ ผ่านการจัดกิจกรรมจำนวน 5 ครั้งๆละ 60-90 นาที โดยในแต่ละครั้งห่างกัน 1 สัปดาห์ซึ่งประกอบด้วยการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อยและการให้ความรู้โดยเพื่อนเช่นการสาธิตการเล่าเรื่องการฝึกทักษะเน้นการสร้างบรรยากาศเชิงบวกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดการทำกิจกรรมมาพัฒนาวิธีการดำเนินการทดลอง

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (รหส 02-11-2555 วันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2555) ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่างได้รับคำอธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการพิทักษ์สิทธิพร้อมลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการศึกษา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเตรียมผู้ช่วยวิจัยจำนวน 1 คน ซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพ โดยเลือกจากผู้มีประสบการณ์การทำงานด้านการวิจัย และผ่านการอบรมเกี่ยวกับการวิจัยมาแล้ว ทำหน้าที่ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะก่อนและหลังการทดลอง

ร่วมกับผู้วิจัย และเป็นผู้ช่วยเหลือในการจัดกิจกรรม กลุ่มแต่ละครั้งซึ่งมีผู้วิจัยเป็นแกนนำหลักตลอด การทดลอง ผู้วิจัยได้เตรียมผู้ช่วยวิจัยโดยการ อธิบายวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การฝึกทักษะใน การจัดกิจกรรมกลุ่ม

2. ผู้วิจัยนำจดหมายจากคณบดีคณะ พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียน เพื่อขออนุญาตดำเนินการทดลองและ เก็บรวบรวมข้อมูล

3. เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ผู้วิจัยได้เข้า พบผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อชี้แจงรายละเอียดการ วิจัย และขอความร่วมมือในการทดลองและการ เก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการทดลองใช้เวลาดำเนินการ ตามโปรแกรมทั้งหมด 5 สัปดาห์กิจกรรมใน การดำเนินการแต่ละครั้ง มีดังรายละเอียดดังนี้

กลุ่มทดลอง

กิจกรรมครั้งที่ 1 (สัปดาห์ที่ 1) การสร้าง ทักษคติเชิงบวก มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มทัศนคติเชิง บวกต่อการหลีกเลี่ยงเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ประกอบด้วยกิจกรรม การสร้างสัมพันธภาพ การสนทนากลุ่ม แบ่งกลุ่มย่อยกลุ่มละ 6-7 คน ชม วิดีโอเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ให้ความรู้เรื่อง โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กิจกรรมการแลกเปลี่ยนน้ำเพื่อป้องกันโรคติดต่อ สรุปแนวคิด

กิจกรรมที่ 2 (สัปดาห์ที่ 2) การสร้าง เป้าหมายในชีวิตมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนมีความตั้งใจในการหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ก่อน วัยอันควรด้วยการสร้างเป้าหมายในชีวิตประกอบด้วยกิจกรรมชมวิดีโอเรื่องวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์แล้วต้อง ผจญกับอะไรบ้างและบันทึกบันทึกลงถึงสิ่งที่ จะเกิดขึ้นถ้าตนเองตั้งครรภ์เขียนสิ่งที่ จะทำใน 1 ปีข้างหน้าและจะทำอะไรถ้าตนเองมีบุตรสรุปแนวคิด

กิจกรรมที่ 3 (สัปดาห์ที่ 3) พัฒนาทักษะ การปฏิเสธมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการ ปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรในสถาน การณ์เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ประกอบด้วย

กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติโดยใช้ทักษะการ ปฏิเสธการหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัย อันควรแบ่งกลุ่มย่อยกลุ่มละ 3 คนสรุปแนวคิด

กิจกรรมครั้งที่ 4 (สัปดาห์ที่ 4) พัฒนา ทักษะการตัดสินใจมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนพัฒนาทักษะการตัดสินใจที่ถูกต้องในสถานการณ์ เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ประกอบด้วยกิจกรรม ชมวิดีโอเรื่อง “ทางเลือก 1, 2 และ 3” และวิธีดี เพลง “เธอจ่ายเอง” ของไฮเปอร์แบ่งกลุ่มย่อย 5 กลุ่มๆ ละ 6-7 คนสรุปแนวคิด

กิจกรรมครั้งที่ 5 (สัปดาห์ที่ 5) การเลือก เพื่อนที่มีอิทธิพลต่อเพื่อนคนอื่น ๆ มีวัตถุประสงค์ เพื่อปรับเปลี่ยนการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมเพศ สัมพันธ์ของเพื่อนและสนับสนุนแนวคิดของการ หลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ประกอบด้วยกิจกรรมการคัดเลือกเพื่อนที่มีอิทธิพล ต่อเพื่อนเป็นแกนนำและให้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่หลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์โดยผู้วิจัยให้ความรู้ แกนนำก่อนนำเสนอหน้าประเมินสถานการณ์ด้าน สิ่งแวดล้อมและสื่อของโรงเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรม ทางเพศของนักเรียนและแสดงผลแสดงบทบาท สมมติของนักเรียนที่หลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ได้ สำเร็จแบ่งกลุ่มย่อย 5 กลุ่มๆ ละ 6-7 คนจัด ทำกิจกรรม “พันธะสัญญา” ตัวแทนนักเรียน ผู้สอนสรุปกิจกรรมครั้งที่ 1-5 เก็บรวบรวมข้อมูล หลังการทดลองในนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ โรงเรียนในสัปดาห์ที่ 5 โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยใช้ แบบสอบถามเช่นเดียวกับก่อนการทดลอง

กลุ่มควบคุม

ในระหว่างการทดลองกลุ่มควบคุมได้รับการ สอนตามหลักสูตรปกติ ในรายวิชาสุขศึกษา หัวข้อเพศศึกษา จำนวน 2 ชั่วโมง หลังสิ้นสุดการ วิจัยไม่เกิน 1 เดือนผู้วิจัยได้นัดกลุ่มควบคุมเพื่อให้ ได้เข้าร่วมกิจกรรมโปรแกรมการพัฒนาเชิงบวก เช่นเดียวกับกลุ่มทดลองได้รับ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิจัยนี้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป กำหนดความเชื่อมั่นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 สถิติที่ใช้ประกอบด้วยการแจกแจงความถี่ร้อยละเปรียบเทียบผลคะแนนก่อนและหลังกลุ่มทดลองด้วยสถิติ Dependent t-test และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การรับรู้ความสามารถตนเองและความตั้งใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยสถิติ Independent t-test กลุ่มควบคุมมีคะแนนการรับรู้ความสามารถตนเอง หลังการทดลองลดลงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มควบคุมมีคะแนนทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และความตั้งใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์หลังการทดลองเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีสัดส่วนเพศอายุและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ในภาคเรียนที่ผ่านมาใกล้เคียงกันคือ พบว่ามีเพศชายร้อยละ 57.6 เพศหญิงร้อยละ 42.4 กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีอายุต่ำสุด 12 ปี สูงสุด 15 ปี อายุเฉลี่ยใกล้เคียงกันคือประมาณ 13 ปี ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ในภาคเรียนที่ผ่านมาของทั้งสองกลุ่มพบว่ามีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันคือในกลุ่มทดลองมีเกรดเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 (SD = 0.600) และ 2.88 (SD = 0.678) ในกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีบิดามารดาอยู่ร่วมกัน (ร้อยละ 66.7 และ 63.6 ตามลำดับ) ด้านรายได้พบว่าครึ่งหนึ่งมีรายได้พอใช้เหลือเก็บ (ร้อยละ 48.5 ในกลุ่มทดลองและร้อยละ 51.5 ในกลุ่มควบคุม) สำหรับระดับการศึกษาของ

บิดาและมารดาพบว่าส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มบิดาและมารดามีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา เมื่อทดสอบความแตกต่างทางสถิติของข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่าทั้งสองกลุ่มมีอายุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาคเรียนที่ผ่านมาสถานภาพของครอบครัวรายได้ของครอบครัวและระดับการศึกษาของบิดาและมารดาไม่แตกต่างกัน

2. เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การรับรู้ความสามารถตนเอง และความตั้งใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นตอนต้นในระยะก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 1 และเมื่อพิจารณาภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ($p\text{-value} = .043$) คะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถตนเอง ($p\text{-value} < .001$) และความตั้งใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ ($p\text{-value} = .016$) สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ พบว่า หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ($p\text{-value} = .043$) คะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถตนเอง ($p\text{-value} < .001$) และความตั้งใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ ($p\text{-value} = .016$) สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 2 นั้นแสดงว่าโปรแกรมอิทธิพลทางสังคมส่งผลต่อการเพิ่มทัศนคติเชิงบวกต่อการหลีกเลี่ยงเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและเพิ่มการรับรู้ความสามารถตนเองและความตั้งใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นตอนต้น

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การรับรู้ความสามารถตนเอง และความตั้งใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นตอนต้น ในระยะก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ของกลุ่มทดลอง

ตัวแปร	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p-value</i> (one-tailed)
	(n = 33)		(n = 33)				
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>			
ทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ ก่อนวัยอันควร*	3.03	.632	4.61	.542	9.309	32	.000
การรับรู้ความสามารถตนเองฯ	3.65	.883	3.90	1.381	3.181	32	.003
ความตั้งใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์	3.15	1.543	4.8	.748	3.158	32	.003

*คะแนนทัศนคติสูง หมายถึง มีทัศนคติเชิงบวกต่อการหลีกเลี่ยงเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การรับรู้ความสามารถตนเอง และความตั้งใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นตอนต้น ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมในระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ตัวแปร	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p-value</i> (two-tailed)
	(n = 33)		(n = 33)				
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>			
ก่อนการทดลอง							
ทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ฯ	3.03	.632	3.20	.629	1.23	32	.682
การรับรู้ความสามารถตนเองฯ	3.65	.883	3.70	1.271	.717	32	1.000
ความตั้งใจ ฯ	3.15	1.54	3.21	1.108	.198	32	.828
หลังการทดลอง							
ทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ฯ	4.61	.542	3.27	1.169	5.27	32	.043
การรับรู้ความสามารถตนเองฯ	3.90	1.381	3.49	.628	.60	32	.000
ความตั้งใจฯ	4.18	.748	3.91	.976	1.67	32	.016

กลุ่มควบคุม มีคะแนนต่างหลังการทดลอง ต่างแบบมีนัยหรือไม่กลุ่มควบคุมมีคะแนนการรับรู้ความสามารถตนเอง หลังการทดลองลดลงไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มควบคุมมีคะแนนทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และความตั้งใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ หลังการทดลองไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปและอภิปรายผล

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาเชิงบวกมีทัศนคติเชิงบวกต่อการหลีกเลี่ยงเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรการรับรู้ความสามารถตนเองและความตั้งใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นตอนต้นมากกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯและมากกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาเชิงบวกซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆที่ช่วยสร้างเสริมการพัฒนาวัยรุ่นเชิงบวกดังนี้ (ผลการทดลองอยู่ในตารางที่ 1 ก่อนทดลองและหลังทดลองของกลุ่ม)

1. สร้างสมรรถนะหรือความสามารถ (Competence) ทางปัญญาและสังคมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถทักษะคุณลักษณะต่างๆที่แสดงออกในเชิงพฤติกรรมที่ทำให้วัยรุ่นปฏิบัติงานที่รับผิดชอบได้สำเร็จโดยผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงประโยชน์และผลเสียของการมีเพศสัมพันธ์เน้นการหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์จากนั้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนวิธีการแสดงความรักและห่วงใยโดยไม่ต้องมีเพศสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์สร้างสถานการณ์จำลองโดยการเล่าเรื่องวัยรุ่นตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรให้เห็นว่าวัยรุ่นตั้งครรภ์ถ้ามีเพศสัมพันธ์ไม่ปลอดภัยและมี

เพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรจะเกิดปัญหากับตัววัยรุ่นเองครอบครัวและสังคมเพิ่มทัศนคติเชิงบวกต่อการหลีกเลี่ยงเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรให้นักเรียนสร้างเป้าหมายชีวิตโดยเขียนสิ่งที่将在 1 ปีข้างหน้าถ้ามีบุตรอนาคตตนเองเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรให้วัยรุ่นเกิดความตั้งใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์และจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนนำจำลองการแพร่เชื้อของ HIV และ STIs ทำให้นักเรียนได้มุมมองที่แตกต่างเกิดการเรียนรู้เท่าทันอันตรายหรือโทษของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเปลี่ยนทัศนคติและการตั้งใจในการส่งเสริมพฤติกรรมในการหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรรับรู้ถึงปัญหาอุปสรรคลดทัศนคติเชิงบวกต่อการมีเพศสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านบรรยาการการแบ่งกลุ่มๆละ 6-7 คนนักเรียนหญิงชายคละกันทำให้วัยรุ่นเข้าใจความคิดความรู้สึกของเพศตรงข้ามวัยรุ่นเห็นความสำคัญของการรักษาวัฒนธรรมอันดีงามรู้จักรักษาวลสงวนตัวรู้เท่าทันสังคมสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงส่งผลต่อทัศนคติความคิดความเชื่อของวัยรุ่นซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้ทำให้วัยรุ่นเกิดสมรรถนะในการสร้างการรับรู้ที่ถูกต้องเข้าถึงข้อมูลที่เป็นจริงเข้าใจง่ายจะเห็นได้ว่าการใช้กลยุทธ์การเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้องผ่านการทำกิจกรรมกลุ่มการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการเพิ่มข้อมูลเชิงประจักษ์ช่วยส่งเสริมสมรรถนะด้านปัญญาและสังคมแก่วัยรุ่นได้ดีสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา¹⁶ ที่พบว่าการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมกลุ่มเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น สามารถปรับเปลี่ยนเจตคติด้านความคิดความรู้สึกกิจกรรมกลุ่มสามารถปรับเปลี่ยนเจตคติ ด้านความคิดความรู้สึก และด้านแนวโน้มการกระทำเพิ่มมากขึ้นทางด้านเพศในวัยรุ่นได้

2. ความเชื่อมั่น (Confidence) จากทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเอง (Perceived self-efficacy) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) โดยเบนคูรากล่าวว่าการรับรู้ความสามารถตนเองเป็นการตัดสินใจของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถของตนเองในการกระทำพฤติกรรมต่างๆ ได้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายซึ่งตามแนวคิดนี้เบนคูราเชื่อว่าการรับรู้ความสามารถตนเองมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล กล่าวคือเมื่อบุคคลมีการรับรู้ความสามารถตนเองในการกระทำพฤติกรรมใดแล้วจะส่งผลให้บุคคลนั้นมีการกระทำหรือปฏิบัติพฤติกรรมนั้น (อ้างอิง) ในการศึกษานี้ได้เน้นกิจกรรมการพัฒนาทักษะการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรผู้วิจัยจัดกิจกรรมเป็นผู้กำหนดสถานการณ์จำลองโดยให้กลุ่มตัวอย่างจับฉลากโดยใช้เทคนิคการปฏิเสธการขอมีเพศสัมพันธ์จากแฟนให้นักเรียนอภิปรายกลุ่มและการใช้ทักษะการตัดสินใจที่ถูกต้องในสถานการณ์เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ผ่านวีดิทัศน์เรื่อง "เรื่องสั้นทางเลือก 1, 2 และ 3" และวีซีดีเพลง "เธออย่างของไฮเปอร์" ให้กลุ่มวิเคราะห์ประเมินเลือกทางเลือกที่เป็นไปได้และเหมาะสมในการตัดสินใจที่ดีซึ่งการตัดสินใจที่ดีนั้นควรคำนึงถึงเหตุผลข้อดีและข้อเสียของทางเลือกที่มีอยู่ อันจะช่วยให้คาดการณ์ถึงผลที่จะตามมาได้ระดับหนึ่งและช่วยให้เราตัดสินใจได้เหมาะสมมากขึ้น ได้สนับสนุน Bandura ที่กล่าวว่าการรับรู้ความสามารถตนเองเป็นความเชื่อของบุคคลที่คิดว่าตนเองสามารถปฏิบัติพฤติกรรมใดๆ ที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติฝึกทักษะการปฏิเสธโดยใช้ประสบการณ์ตรงและการเรียนรู้จากต้นแบบสถานการณ์จำลองให้มีความรู้สึกเหมือนอยู่ในสถานการณ์จริง บรรยายภาพเป็นไปอย่างสนุกสนานนักเรียนแสดงทักษะการปฏิเสธอย่างมั่นใจจริงจึงหนักแน่นมีการ

ตัดสินใจอย่างรอบคอบในการปฏิเสธการชักชวนอันนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์จะเห็นได้ว่าการฝึกทักษะการปฏิเสธทักษะการตัดสินใจจากประสบการณ์ตรงหรือจากต้นแบบสถานการณ์เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญช่วยส่งเสริมความเชื่อมั่นให้กับวัยรุ่นได้ดีสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา¹⁷⁻¹⁸ ที่ใช้กลยุทธ์การพัฒนาการรับรู้ความสามารถแห่งตนในการพัฒนาโปรแกรมว่าส่งผลต่อการรับรู้สมรรถนะตนเองในการมีพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพทางเพศอย่างถูกต้อง

3. ความสัมพันธ์กับเพื่อน (Connection) วัยรุ่นกับกลุ่มเพื่อนถือเป็นสิ่งที่คู่กันการคบเพื่อนมีความสำคัญมากสำหรับวัยรุ่นกลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของวัยรุ่นเป็นอย่างมากวัยรุ่นมักจะเลือกเพื่อนที่มีรสนิยมตรงกัน มีทัศนคติคล้ายคลึงกันและมีขนาดของร่างกายเท่าๆ กันในระยะวัยรุ่นเพื่อนจะเป็นผู้มีอิทธิพลอย่างมากในการตัดสินใจในสิ่งต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องเพศและการมีเพศสัมพันธ์ซึ่งเพื่อนสนิทมักจะเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญเพราะเพื่อนในกลุ่มเดียวกันมักมีลักษณะคล้ายกันและมีอายุใกล้เคียงกันนอกจากนี้เครือข่ายของวัยรุ่นแต่ละกลุ่มที่แตกต่างกันจะส่งผลต่อสมาชิกในเครือข่ายให้มีพฤติกรรมเสี่ยงหรือป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงได้ ในการศึกษาได้จัดกิจกรรมการส่งเสริมให้วัยรุ่นมีการรับรู้ว่าเป็นเพื่อนในวัยเดียวกันที่ไม่มีเพศสัมพันธ์และสนับสนุนแนวคิดของการไม่มีเพศสัมพันธ์ให้แก่นำเพื่อนซึ่งได้มาจากการคัดเลือกของเพื่อนๆ วัยเดียวกันในกลุ่มทดลองเป็นผู้นำสนทนาโดยผู้วิจัยให้ความรู้แก่นำเพื่อนก่อนนำการสนทนา กลุ่มเกี่ยวกับประโยชน์และผลเสียของการมีเพศสัมพันธ์และประโยชน์ของการไม่มีเพศสัมพันธ์ เลือกเพื่อนที่มีอิทธิพลต่อเพื่อนคนอื่นๆ และมีความสามารถในการเป็นตัวแทนในการถ่ายทอดความคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศให้แก่นำเพื่อนเป็นผู้รับผิดชอบ

ชอบในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพิ่มการรับรู้บรรทัดฐานทางสังคมของเพื่อน กิจกรรมได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ ประเมินเลือกทางเลือกที่เป็นไปได้และเหมาะสมในการตัดสินใจที่ดี ซึ่งการตัดสินใจที่ดีนั้นควรคำนึงถึงเหตุผล ข้อดี และข้อเสียของทางเลือกที่มีอยู่จะช่วยให้อาการถึงผลที่จะตามมาได้ระดับหนึ่งและช่วยให้เราตัดสินใจได้เหมาะสมมากขึ้นที่หลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา¹⁷⁻¹⁹ที่พบว่าโปรแกรมการพัฒนาเชิงบวกโดยใช้เพื่อนเป็นผู้นำ มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการมีเพศสัมพันธ์เปลี่ยนไป

กลุ่มควบคุมมีคะแนน Self-efficacy ลดลงและมีคะแนนความตั้งใจที่จะปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นเพราะในหลักสูตรการสอนตามปกติ มีเพิ่มในรายวิชาสุขศึกษา หัวข้อเพศศึกษา จำนวน 2 ชั่วโมง แต่ไม่ได้มีการสอนเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนเองเรื่องเพศสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาเชิงบวกช่วยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีทัศนคติเชิงบวกต่อการหลีกเลี่ยงเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การรับรู้ความสามารถตนเอง และความตั้งใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเพิ่มขึ้น ในระยะเวลา 5 สัปดาห์ตามรูปแบบของการทดลองสามารถนำไปขยายผลใช้ในการสร้างเสริมสุขภาพทางเพศของเยาวชนในโรงเรียนได้ และเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจริงการศึกษาต่อไปควรมีการขยายเวลาการประเมินติดตามผลหลังการทดลองอย่างต่อเนื่อง 3 เดือน หรือ 6 เดือน และวัดผลพฤติกรรมทางเพศที่เปลี่ยนแปลงไปร่วมด้วย

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล โปรแกรมพัฒนาเชิงบวกส่งผลต่อการเพิ่มทัศนคติเชิงบวกต่อการหลีกเลี่ยงเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และเพิ่มการรับรู้ความสามารถตนเองและความตั้งใจในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นตอนต้น พยาบาลและบุคลากรในทีมสุขภาพจึงควรพิจารณารูปแบบกิจกรรมพัฒนาเชิงบวกไปใช้ในการจัดกิจกรรมการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นตอนต้น และควรเผยแพร่โปรแกรมฯ นี้แก่ ครู และบุคลากรสาธารณสุขอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นตอนต้น โดยมีข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมเพิ่มเติม ดังนี้

1.1 จากการจัดกิจกรรมตามโปรแกรมฯ ในครั้งนี้พบว่า ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมที่สามารถทำให้เกิดการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้อย่างทั่วถึงคือ กลุ่มละ 6-7 คน ใช้เวลาประมาณ 60-90 นาที โดยควรแบ่งกลุ่มให้มีทั้งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชายและหญิงคละกัน และมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบภายในกลุ่มอย่างชัดเจน พร้อมทั้งมีการให้คะแนนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของแต่ละกลุ่มเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและที่สำคัญควรสอดแทรกด้วยกิจกรรมผ่อนคลายสนุกสนานทำท่ายเป็นช่วงเวลาสั้นๆ ประมาณ 5-10 นาที ก่อนเริ่มการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนได้ปรับเปลี่ยนอิริยาบถและรู้สึกผ่อนคลาย ทำให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

1.2 สถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ควรเป็นสถานที่ที่มิดชิดและบรรยากาศถ่ายเทได้สะดวก เช่น ห้องประชุม ควรหลีกเลี่ยงการใช้ห้องเรียนหรือสถานที่ที่มีคนผ่านไปมา เพราะจะทำให้นักเรียนเกิดความเขินอายหรือสนใจสิ่งแวดล้อมภายนอกมากกว่า สถานที่ที่มีความเหมาะสม จะทำให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย และมีความตั้งใจในการร่วมกิจกรรมได้ดีขึ้น

1.3 การนำโปรแกรมพัฒนาเชิงบวกไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียน ควรมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องโดยการสอดแทรกในรายวิชาที่เกี่ยวข้องหรือจัดเป็นกิจกรรมประจำปี ผู้ดำเนินกิจกรรมอาจเป็นคุณครูหรือแกนนำนักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมมาแล้ว

2. ด้านการบริหารการพยาบาล

ผู้บริหารทางการพยาบาล สามารถนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นไปเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบหรือแนวปฏิบัติ เพื่อการดูแลและป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร หรือพฤติกรรมเสี่ยงอื่น ๆ เช่น โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การใช้สารเสพติดในเยาวชน ฯลฯ

3. ด้านการศึกษาพยาบาล

คณาจารย์ในสถาบันการศึกษาพยาบาล ควรนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้ประกอบการเรียนการสอนเกี่ยวกับการดูแลและป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร หรือพฤติกรรมเสี่ยงอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ ได้รับทุนสนับสนุนจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2556 ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ และผู้ที่มีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนทุกท่านในงานวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. *สาระสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช; 2553.
- สำนักกระบวนวิทยากะทรวงสาธารณสุข. *สถานการณ์โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์*. นนทบุรี: สำนักกระบวนวิทยากะทรวงสาธารณสุข; 2552.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. *แม่วัยทีน ประเด็นเก่า...เล่าใหม่*. เข้าถึงได้จาก <http://www.bps.ops.moph.go.th/.2557>
- สุริยเดวทรีปาดิ. *แบบประเมินต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทย*. กระทรวงสาธารณสุข; 2551.
- Roth JL, Brooks-Gunn J. Youth development programs: Risk, prevention and policy. *Journal Adolesc Health* 2003; 32: 170-82.
- House LD, Bates J, Markham CM, Lesesne C. Competence as a predictors of sexual and reproductive health outcomes for youth: A Systematic review *Journal Adolesc Health* 2010 a; 46: s7-s22
- Markham CM, Lormand D, Gloppen K, Peskin MF, Flores B, Low B, House D. Connectedness as a predictors of sexual and reproductive health outcomes for youth. *Journal Adolescent Health* 2010; 46: s23-41.
- Grossman JB, Bulle MJ. Review of what youth programs do to increase the connectedness of youth with adults. *Journal Adolesc Health* 2006; 46: 788-799.
- Gloppen KM, David-Ferdon C, Bates J. Confidence as a predictors of sexual and reproductive health outcomes for youth. *Journal Adolesc Health* 2010; 46: s42-s58.

10. Fishbein, M. An integrative model for behavioral prediction and its application to health promotion, In R. DiClemente, R.A. Crosby,& M.C. Kegler (Eds.), *Emerging Theories in Health Promotion Practice and Research* (pp.215-234). San Francisco: Jossey-Bass; 2009.
11. Gavin LE, CatalanoRF, David-Ferdon C, Gloppen KM, Markham CM. A review of positive youth development programs that promote Adolescent sexual and reproductive Health. *Journal Adolesc Health* 2010 b; 46: S75-S91.
12. บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร. *ระเบียบวิธีวิจัยทางพยาบาลศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2547.
13. Srisuriyawet R. Psychosocial and gender-based determinants for sexual risk behaviors among adolescents in school. Doctoral dissertation in nursing, Chiang Mai University, Chiang Mai, Thailand; 2006.
14. Jaccard J, Dittus PJ, Gordon V. Maternal correlates of adolescent sexual and contraceptive behavior. *Family Planning Perspectives* 1996; 28: 159-165, 185.
15. Hutchinson MK, Montgomery AJ. Parent communication and sexual risk Among African Americans. *West Journal Nurs Res* 2007; 29:691-707
16. ชลธิชา ฤทธิเนติกุล. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อเจตคติด้านคุณค่าพรหมจารีของนักเรียนหญิง. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2552.
17. ขวัญจิต ดิสัก. โปรแกรมการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนโดยผู้นำกลุ่มเพื่อนต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพทางเพศของวัยรุ่นตอนต้น. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2548.
18. เยาวลักษณ์ แสนทวีสุข และพรณี บัญชรหัตถกิจ. ผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทฤษฎีความสามารถตนเองร่วมกับการสร้างแรงจูงใจเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางเพศที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดอุบลราชธานี. *KKU Res J (GS)* 2554; 11(4).
19. เยาวณีย์ พานรุ่งวงศ์, เจียรนัย ทรงชัยกุล และวัลภา สบายยิ่ง. ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความเป็นกัลยาณมิตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอ่างศิลา จังหวัดอุบลราชธานี. *KKU Res J (GS)* 2554; 12.